

INTRODUCERE

În mai - iunie 1941, după ce trupele fascisto-naziste au ocupat aproape toată Europa Continentală și au început cucerirea teritoriului rus, Altiero Spinelli și Ernesto Rossi -exilați în mică insula italiană Ventotene (în marea Tirenica) pentru rezistența opusă regimului fascist- scriau un „Manifest pentru o Europă liberă și unită”, Manifest care va fi cunoscut mai bine sub numele de „Manifestul Ventotene”.

Textul manifestului a fost rezultatul unei ample dezbateri în cadrul unui grup restrâns de exilați, care vedeau în crearea unei Federații Europene salvarea Țărilor Continentale și a civilizației occidentale, amenințată de războiul dorit de regimurile dictatoriale nazist și fascist.

Manifestul constituise documentul fundamental al federalismului european și este compus din două principii esențiale: primul susține că Federația Europeană reprezintă un obiectiv politic ce trebuie realizat în cel mai scurt timp și nu un simplu obiectiv ideal. Al doilea principiu subliniază faptul că lupta pentru unificarea Europei ar crea o nouă linie separatorie (ce ar trece printre înșiși partidele politice tradiționale) printre cei ce ar fi luptat pentru a reduce suveranitatea absolută a Statelor (ce stă la originea tuturor războaielor) și cei ce ar fi luptat pentru obținerea unei puteri suprastatale.

Cu Manifestul lui Spinelli, pentru prima dată în istorie, se muta idealul abstract al Unității Continentului (care ani la rând au asasinat poeții, filozofii, statisticienii) într-o concretă acțiune politică.

Pentru realizarea acestui obiectiv, Manifestul sublinia necesitatea creării, prin intermediul propagandei, a unei mișcări capabile de a mobiliza toate forțele, care în diverse State Europene, ar fi avut aceleași obiective: definindu-se astfel Mișcarea Federalistă Europeană fondată în august 1943 la Milano, la numai câteva zile de la eliberarea lui Altiero Spinelli, Ernesto Rossi și ai altor exilați, cu ocazia căderii regimului fascist.

Manifestul a început să fie din ce în ce mai difuzat, mulțumită lui Spinelli și Rossi, nu numai printre antifasciștii italieni, dar și printre exponenții Rezistenței Europene, devenind baza principalelor documente aprobate de către cele mai importante organizații pentru lupta clandestină, și în mod deosebit pentru cea franceză și italiană. În același timp, cei ce aveau la acest Manifest dădeau viața primelor nuclee federaliste în aproape toate Țările Europene, punând bazele actualei Organizații Federaliste.

Cu prima Conferința supranatională federalistă, organizată în martie 1945 la Paris, la numai câteva luni de la sfârșitul războiului de către Altiero Spinelli și Ursula Hirschmann, conferința se bazează pe principiile Manifestului și la care au participat: scriitorul și dramaturgul francez Albert Camus, sociologul și urbanistul american Lewis Mumford, filozoful francez Emmanuel Mounier, naratorul englez George Orwell și eroul Rezistenței franceze André Philip, s-au pus bazele primului comitet federalist supranațional.

Autorii Manifestului

Altiero Spinelli (31 august 1907 – 23 mai 1986): militant comunist arestat în 1927 – la numai douăzeci de ani – pentru activitatea sa antifascistă, motiv pentru care a făcut zece ani de închisoare

și sase de exil. În 1937, în timpul închisorii, a fost exclus din partidul comunist pentru ca nu era de acord cu realizarea concretă a celui tip de comunism aplicat de către Stalin în Uniunea Sovietică. În timpul exilului în insula Ventotene, citește diverse texte federaliste în baza cărora, împreună cu Ernesto Rossi și Eugenio Colorni, au definit liniile de lupta pentru o Federație europeană, întemeiind în același timp Mișcarea Federalista Europeană pe care o va conduce până în 1962. Altiero Spinelli a fost ales membru al Comisiei Comunității Europene în 1970, iar în 1976 membru al Parlamentului European în cadrul căruia întreprinde marea lupta instituțională ce va conduce la adoptarea, cu majoritatea voturilor, de către Adunarea din Strasburg, a proiectului Tratatului Uniunii Europene ce cuprindea elementele fundamentale pentru transformarea Comunității într-o Uniune Europeană cu baze federaliste. Când în 1985 proiectul de Tratat a fost lăsat la o parte în cadrul Întrunirii șefilor de Stat și de guvern, ce au optat pentru adoptarea Actul Unic European, Spinelli a reluat marea sa lupta instituțională susținută de către Parlamentul European prin emiterea unui document ce sublinia convingerea acestuia ca fara instituțiile federaliste, Comunitatea Europeană nu ar fi putut efectua nici un progres substanțial. Moartea lui Altiero Spinelli în mai 1986, nu a întrerupt aceasta acțiune politica pe care s-a bazat toata Mișcarea Federalista Europeană până în momentul creării Statelor Unite Europene.

Ernesto Rossi (25 august 1897 – 9 februarie 1967): unul dintre întemeietorii mișcării antifasciste „Dreptate și Libertate”, a fost arestat și condamnat la douăzeci de ani de închisoare, dintre care noua ani în exil. A avut un rol fundamental, împreună cu Spinelli, în elaborarea și aplicarea concretă a conceptului federalist european. A fost subsecretar în guvernul Parri, adică primul guvern italian format după terminarea războiului. La jumătatea anilor '50 a abandonat mișcarea federalista, pentru a se dedica luptei de apărare a drepturilor civile, lupta care vor constitui punctul de plecare al Partidului radical italian, la întemeierea căruia a participat însuși Ernesto Rossi.

Eugenio Colorni (22 aprilie 1909 – 30 mai 1944): protagonist al luptei împotriva regimului fascist, responsabil al coordonării ideilor socialiste în Franța și director al ziarului clandestin „Avanti!” al partidului sau, a fost arestat în 1938, în timpul unei misiuni în Italia, și exilat în insula Ventotene. În 1944 a fost ucis la Roma de către o trupă militară fascistă. Eugenio Colorni a fost un reprezentant al Rezistenței și întemeietorul a unei secții al MFE.

Manifestul a fost discutat și subscris în insula Ventotene și de republicanii Giorgio Braccialarghe (unul dintre comandanții brigăzilor internaționale în timpul războiului civil spaniol), Arturo Buleghin și Dino Roberto, de reprezentantul mișcării antifasciste „Dreptate și Libertate” Enrico Giussani, de Ursula Hirschmann, care, datorită activității sale antifasciste, a fost constrânsă să fugă din Germania de tanara, casatorindu-se cu Eugenio Colorni și după moartea acestuia cu Altiero Spinelli, împreună ducând principalele lupte federaliste.

Edmondo Paolini